

PODSTAWOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE HIV/AIDS

Sytuacja epidemiologiczna na świecie (dane pochodzą z raportów UNAIDS i WHO):

- Od początku epidemii zakażenie HIV zdiagnozowano u ok. 78 mln (71-87 mln) osób na całym świecie.
- 39 mln (35-43 mln) zmarło z powodu powikłań wywołanych przez AIDS.
- Od roku 2005, w którym zmarła rekordowa liczba osób – 2,4 mln (2,2-2,6 mln), maleje liczba zgonów spowodowanych powikłaniami wywołanymi przez AIDS.
- Na świecie notuje się ciągły spadek liczby nowych zakażeń wirusem HIV. W porównaniu z rokiem 2001 liczba nowych zakażeń wśród dorosłych spadła o 38%, wśród dzieci o 58%.
- Do końca 2015 roku na świecie żyło 36,7 miliona osób zakażonych HIV. W 2015 r. zakażenie HIV zdiagnozowano u 2,1 miliona pacjentów, z powodu AIDS zmarło 1,1 miliona osób, w tym 40 tysięcy dzieci.
- Do czerwca 2016 r. 18,2 miliona osób miało dostęp do terapii antyretrowirusowej. Co trzecia dorosła osoba (36%-40%) i co czwarte dziecko (22%-26%) żyjące z HIV na świecie były objęte leczeniem.
- Wirusem HIV zakażają się przede wszystkim osoby młode – między 15 a 24 rokiem życia (stanowią prawie 40% zarażonych na całym świecie).
- Dostęp do terapii antyretrowirusowej ma znaczący wpływ na przedłużenie życia pacjentów. W krajach o wysokim dochodzie 31% osób HIV+ przekroczyło 50 rok życia.
- Regionami szczególnego zainteresowania UNAIDS są Afryka Zachodnia i Centralna, z uwagi na fakt, że mieszka tam 18% wszystkich zakażonych HIV. Brak dostępu do leczenia na tym terenie oznacza 30% światowej liczby zgonów z powodu AIDS.

Sytuacja epidemiologiczna w Polsce i Wielkopolsce

W Polsce badania epidemiologiczne od 1985 roku prowadzi Państwowy Zakład Higieny. Od 1993 działa Krajowe Centrum ds. AIDS jako agenda Ministerstwa Zdrowia, którego celem głównym jest zapobieganie rozprzestrzenianiu się HIV / AIDS.

Szacuje się, że w całej Polsce po trzydziestu latach od wykrycia pierwszego zakażenia z HIV żyje nawet 35 tysięcy osób, a blisko co druga nie wie, że może nieświadomie zakażać. Według danych PZH od wdrożenia badań w 1985 r. do 31 grudnia 2019 r. zakażenie HIV stwierdzono u 25544 osób, odnotowano 3768 zachorowań na AIDS, 1429 osób zmarło na tą śmiertelną chorobę. W grudniu 2019 r. w Polsce zarejestrowano 225 nowo wykrytych zakażeń HIV, 14 zachorowań na AIDS oraz jeden zgon osoby chorej na AIDS.

Od początku wdrożenia rejestracji w 1985 roku do 31 grudnia 2020 r., wśród mieszkańców Wielkopolski zarejestrowano łącznie **1738 nowych zakażeń** wirusem HIV. Ogółem odnotowano **220 zachorowań na AIDS, 105 chorych zmarło**.

W 2020 r. zarejestrowano **76 nowych zakażeń** wirusem HIV, potwierdzonych testem Western-Blot, badaniem molekularnym lub badaniem immunochromatograficznym, tj. o połowę mniej w porównaniu z rokiem ubiegłym. Zakażenia dotyczyły głównie osób młodych w przedziale wiekowym **20-29 lat (26 przypadków)** oraz **30-39 lat (28 przypadków)**, co stanowiło 71% wszystkich przypadków. Ustalono prawdopodobną drogą transmisji wirusa tylko dla dwóch przypadków, były to kontakty homoseksualne oraz ryzykowne kontakty heteroseksualne. W przypadku pozostałych pacjentów nie ustalono drogi zakażenia.

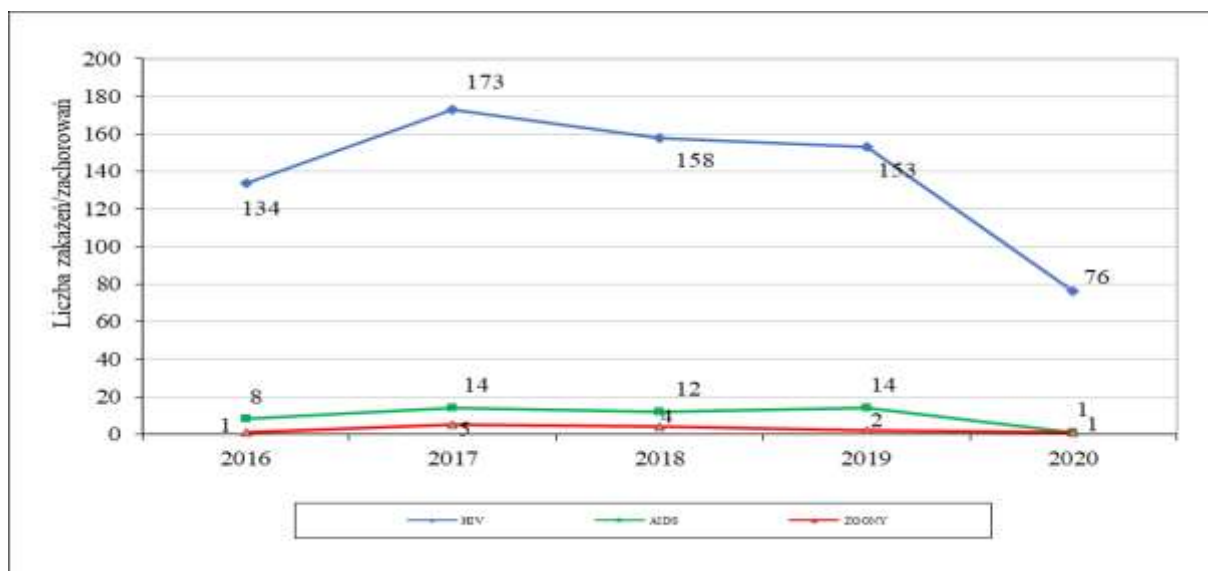
Do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny przekazano 1 raport o zachorowaniu na AIDS (o 13 mniej niż w 2019 r.). W 2020 odnotowano 1 zgon z powodu AIDS.

Z dużym prawdopodobieństwem podejrzewać można, że liczby te mogą być niedoszacowane. W czasie lockdownu zostały zamknięte punkty konsultacyjno-diagnostyczne, w których są wykonywane anonimowe testy w kierunku HIV, co z pewnością wpłynęło na liczbę nowo wykrytych przypadków.

Liczba zakażeń HIV i liczba zachorowań na AIDS wg płci i wieku w woj. wielkopolskim w 2020 r.

Grupa wiekowa	HIV			AIDS		
	M	K	b/d	M	K	b/d
Niemowlęta	-	-	-	-	-	-
1-14	-	-	-	-	-	-
15-19	-	-	-	-	-	-
20-29	20	6	-	-	-	-
30-39	25	3	-	1	-	-
40-49	12	3	-	-	-	-
50-59	5	1	-	-	-	-
60 +	1	-	-	-	-	-
Brak danych	-	-	-	-	-	-
Razem	63	13	-	1	-	-
Ogółem	76			1		

Liczba zakażeń HIV, liczba zachorowań na AIDS i liczba zgonów z powodu AIDS w woj. wielkopolskim w latach 2016-2020

Główne powody zakażenia

- brak wiedzy na temat możliwych dróg zakażenia;
- ignorowanie ryzyka zakażenia.

Trzy główne drogi zakażenia

- kontakty seksualne (waginalne, analne, oralne) z penetracją oraz kontaktem z materiałem potencjalnie zakaźnym – sperma, preejakulat i wydzielina z pochwy bez zastosowania zabezpieczenia (prezerwatywy);
- poprzez zakażoną HIV krew np.: poprzez używanie tych samych igieł i strzykawek przez więcej niż jedną osobę, transfuzje krwi i preparatów krwiopochodnych (jeśli krew nie była badana);
- zakażenia wertykalne – matka zakażona HIV może zakazić swoje dziecko w czasie ciąży, porodu lub podczas karmienia piersią.

Przez ponad 25 lat trwania epidemii HIV/AIDS nie poznano innych dróg przenoszenia zakażenia!

W Polsce od wielu lat nie zdarzył się przypadek przeniesienia zakażenia poprzez transfuzję krwi i środków krwiopochodnych. Każda porcja krwi oddawanej w stacjach krwiodawstwa badania jest w kierunku zakażenia HIV, co w znacznym stopniu eliminuje ryzyko zakażenia. W erze AIDS transfuzje krwi są bezpieczniejsze, niż kiedykolwiek wcześniej. Jednak dotyczy to wyłącznie krajów, w których opieka medyczna jest dobrze zorganizowana. W krajach rozwijających się ciągle może się zdarzyć przeniesienie zakażenia HIV tą drogą.

Natomiast ryzyko przeniesienia zakażenia z matki na dziecko zmniejszyć można do prawie 0%, jeśli kobieta podczas ciąży przyjmuje przynajmniej jeden lek antyretrowirusowy, rozwiązanie ciąży następuje przy pomocy cesarskiego cięcia, a noworodek nie jest karmiony piersią. Jednakże możliwe jest to tylko wówczas, kiedy **kobieta wie** o swoim zakażeniu.

Nie zakazisz się

- mieszkając pod jednym dachem z osobą zakażoną HIV, pod warunkiem przestrzegania podstawowych zasad higieny;
- korzystając ze wspólnych talerzy, szklanek, sztućców;
- korzystając z tej samej łazienki (należy używać własnej szczoteczki do zębów i maszynki do golenia);
- korzystając ze wspólnej toalety;
- uprawiając sport, np. na basenie;
- przez kichnięcie czy kasłanie;
- od zwierząt: psów, kotów itp. Jak sama nazwa mówi HIV jest to LUDZKI (human) wirus upośledzenia odporności, czyli zakazić się nim można tylko od innego człowieka.
- przez ukąszenie komara (udowodniono to badając same komary, a także wykonując badania wśród osób mieszkających w miejscach, gdzie komary występują przez cały rok);
- poprzez dotyk, czy pocałunki;
- poprzez pot, ślinę, łzy, mocz czy kał (jeśli nie ma domieszki krwi);
- oddając krew (w Polsce używa się wyłącznie jednorazowego sprzętu);
- podczas kontaktów towarzyskich i zawodowych (w teatrze, w kinie, w autobusie)

Jak uniknąć zakażenia HIV

- Jeśli zdarzyła Ci się sytuacja, podczas której występowało ryzyko zakażenia, m.in.: kontakt z krwią osoby zakażonej HIV (np. po zakłuciu nieznaną igłą), gwałt, ryzykowne kontakty seksualne z osobą zakażoną HIV lub z osobą o nieznanym statusie serologicznym (brak badania w kierunku HIV), należy natychmiast zgłosić się do najbliższego szpitala zakaźnego, w którym prowadzona jest terapia antyretrowirusowa.

Lista takich szpitali wraz z całodobowymi telefonami znajduje się w serwisie Krajowego Centrum ds. AIDS.

http://www.aids.gov.pl/co_robic/687/

- Im szybciej przyjmie się leki antyretrowirusowe (najlepiej w ciągu 2 – 3 godzin po zdarzeniu), tym większa szansa na uniknięcie zakażenia. Według najnowszego stanu wiedzy profilaktyka jest najbardziej skuteczna, jeśli zostanie wdrożona do 48 godzin od zdarzenia. Pamiętaj! Czas od zdarzenia do przyjęcia leków jest bardzo istotny!
- Aby uniknąć zakażenia wirusem HIV, wystrzegaj się sytuacji, które mogą narazić Cię na kontakt z materiałem potencjalnie zakaźnym. Ryzykowne są te sytuacje, podczas których została uszkodzona ciągłość skóry i doszło do kontaktu z płynami ustrojowymi (wydzielinami i wydaliniami) zawierającymi HIV (np. krew).
- Zachowaj ostrożność, gdy ktoś się skaleczy.
- Zabiegi kosmetyczne i tatuaże wykonuj tylko u wykwalifikowanych osób, w sprawdzonych miejscach.
- Nie pożyczaj maszynki do golenia, szczoteczki do zębów i innych przyborów kosmetycznych.
- Jeśli używasz strzykawek i igieł – upewnij się, czy są sterylne.
- Unikaj przygodnych kontaktów seksualnych.

Test na HIV

Zakażenie HIV może nie powodować charakterystycznych objawów ani dolegliwości przez wiele lat. W tym czasie nawet w badaniach okresowych (wykonywanych np. do pracy) lub w badaniach podstawowych może nie być żadnych odchyień od normy. Jedynym sposobem na sprawdzenie, czy doszło do zakażenia, jest wykonanie testu na HIV. W każdym województwie działają punkty konsultacyjno-diagnostyczne (PKD), w których testy wykonuje się bez skierowania, bezpłatnie i anonimowo. W PKD możesz także skonsultować się z wykwalifikowanym doradcą, który wyjaśni Twoje wątpliwości i poinformuje Cię, np. jak się zachowywać, aby nie stwarzać zagrożenia dla siebie i innych.

Test polega na badaniu próbki krwi pobranej zazwyczaj z żyły w zgięciu łokciowym. Próbkę przesyła się do laboratorium, gdzie poszukuje się przeciwciał anti-HIV (wytwarzają się w organizmie osoby zakażonej, aby walczyć z wirusem) i antygenu p24 (on również wskazuje na obecność HIV). Są to testy III i IV generacji. Wyniki testów wykonanych w PKD często są znane już następnego dnia, niekiedy 2 – 3 dni później. Jeśli sądzisz, że możesz być zakażony HIV, powinieneś skontaktować się z odpowiednio przeszkolonym doradcą w punkcie konsultacyjno-diagnostycznym w celu oszacowania ryzyka.

- **Wynik negatywny (ujemny) - wskazuje na prawdopodobny brak zakażenia wirusem. Jednak 100% pewności uzyskuje się dopiero wtedy, gdy od potencjalnego zakażenia do zrobienia testu minęły przynajmniej 3 miesiące. Dlatego właściwy termin wykonania testu należy zawsze przedyskutować z lekarzem lub doradcą z punktu konsultacyjno-diagnostycznego;**
- **Wynik pozytywny (dodatni) - wynik testu należy zawsze potwierdzić testem potwierdzenia (np. Western blot). Dopiero pozytywny wynik testu potwierdzenia wskazuje na zakażenie. Wówczas należy jak najszybciej zgłosić się do lekarza specjalisty, który zajmuje się leczeniem osób z wirusem HIV.**

Źródło: www.gov.pl/web/wsse-poznan/hiv-i-aids